Het taaljaar 2019

Meningen van bekende taalgebruikers

	Foto: Joost Joossen	Foto: Arie Wapenaar	Foto: Govert de Roos	Foto: Chris van Houts
	Charlotte Crul VRT-radionieuwslezer; winnaar Grote Prijs Jan Wauters 2019	**Lévi Weemoedt** dichter	**Lilian Marijnissen** voorzitter Tweede Kamerfractie SP en Taalstaatmeester van 2018	**Gideon Samson** winnaar Gouden Griffel; winnaar Groot Dictee bij de prominenten
1. Wat is de belangrijkste gebeurtenis of trend van het afgelopen taaljaar?	Of het een trend is, weet ik niet. Maar het valt wel op dat veel namen van websites gespeld worden in radioreclames. "Dat is dan K-W-A-D-R-O of kwadro.be."	Het is al een oudere trend, maar mijn ergernis is daardoor alleen maar groter geworden: dat op tv iemand die volmaakt kan worden verstaan, toch wordt ondertiteld.	Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen dit jaar namen veel partijen afstand van het 'neoliberalisme'. In de politiek is taal heel belangrijk. Dat veel partijen hier in woord afstand van nemen, stemt mij hoopvol voor de toekomst.	Het gebruik van steeds extremere woorden, zowel positieve als negatieve. Een zangeres bij een talentenjacht zingt 'adembenemend', een scheidsrechter moet na een fout 'gestenigd worden', etc.
2. Wat is het beste boek (of artikel of de beste website) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?	De website Vrttaal.net gebruik ik wekelijks om iets op te zoeken voor mijn werk bij het radionieuws of voor mezelf, uit interesse.	Gewoon *Kramers' Woordenboek Latijn*, omdat ik af en toe ter ontspanning een stukje in Ovidius' *Metamorfosen* lees.	De online versie van Van Dale: een heel handige website waar ik geregeld even wat opzoek.	*De taalpassie van Milfje*, een geweldig leuk blog over taal, van Sterre Leufkens en Marten van der Meulen.
3. Wat is het ergste woord van 2019?	Heel veel mensen spreken opeens van 'twintig-twintig' in plaats van 'tweeduizend twintig'.	*Beleving*. Gadverdamme!	*Webcamdocent*. Door het lerarentekort moeten sommige klassen het doen met een 'webcamdocent'. Niet alleen een afschuwelijk lelijk woord, maar ook te gek voor woorden dat het nodig is.	*Trots*. Het woord zelf valt mee, maar het misbruik ervan vind ik vaak tenenkrommend. Dan zegt de minister-president: 'Heel Nederland is trots op ...' En ik denk: ík niet!
4. Wat is het mooiste woord van 2019?	Heel veel mensen zeggen nog altijd gewoon 'volgend jaar' in plaats van 'twintig-twintig'. Het kan soms helderder.	Rod Liddle, columnist van *The Sunday Times*, kwam met het woord *twittercaust* voor al die vernietigende commentaren die op sociale media bon ton zijn. Laat zich ook goed in het Nederlands gebruiken.	*Volkshuisvesting*! Dat woord is weer helemaal terug. Het wordt vaak gebruikt als een veel passender woord dan het lelijke *woningmarkt*. Onze huisvesting zou namelijk geen markt moeten zijn.	*Huts*. Dat woord leerde ik van mijn tienerschoonzusje en het blijkt zó vaak toepasbaar. Het bekt ook zo lekker: 'Huts!'
5. Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?	De reporters en ankers van *Karrewiet* op Ketnet en het *NOS Jeugdjournaal*. Hoe zij nieuws op kindermaat brengen, is fantastisch.	Die eer gun ik graag aan Özcan Akyol.	Frits Spits. Het was voor hem geen gemakkelijke tijd. De manier waarop hij daarover heeft verteld en zijn ervaringen heeft gedeeld, is voor veel mensen een grote steun en inspiratie.	Rosa Schogt. Ze debuteerde met de prachtige dichtbundel *Dansen te ontspringen*. Helder, geestig, lief, spannend en met zeer veel gevoel voor klank en ritme.

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal spraakmakende taalgebruikers wat hun het afgelopen jaar zoal opviel.

REDACTIE *ONZE TAAL*

Foto: Bart Versteeg

Ester Naomi Perquin
dichter

Ik heb de indruk dat mensen steeds minder geduld en respect opbrengen voor ambtelijke vaagheden of onnodig complexe taal. En dat vind ik meer dan terecht.

Als ik schrijfles geef, wijs ik altijd op de podcast *Echt gebeurd*. Een geweldige manier om te luisteren naar wat verschillende, vaak ongepolijste vertelstijlen teweegbrengen. En waarom dat zo is.

Ik vond *stikstofboer* echt een hele vieze term. Een kwaal waar je zelf nooit last van hoopt te krijgen.

Schoneleibeleid. Een vrolijk woord. Ook lekker om vaak achter elkaar te zeggen, met die *ei*-klanken.

Menno Wigman, verdrietig genoeg postuum. Zijn ritme, scherpzinnigheid en melancholie leven voort in zijn *Verzamelde gedichten*.

Foto: Saskia Aukema

Carel Jansen
voorzitter Genootschap Onze Taal

De financiële impuls die het kabinet in oktober gaf aan de campagne Direct Duidelijk. Met die drie miljoen euro extra kunnen bestuurders en ambtenaren hopelijk geholpen worden om werkelijk begrijpelijk te communiceren.

Het tweede deel van *Die storie van Afrikaans* van Wannie Carstens en Edith Raidt. Het geeft een fascinerend beeld van de ontwikkeling van het Afrikaans, en van de politieke en culturele hoogte- en dieptepunten waarmee die gepaard ging.

Agile werken, *scrummen*, *squads* en een hele reeks van andere moderne kantoorwoorden die door Japke-d. Bouma gelukkig met regelmaat onder vuur genomen worden.

Voorrangsknikje. In december 2018 stelde de Brusselaar Kwinten Lambrecht al voor om *voorrangsknikje* tot het woord van het jaar 2019 te maken. Die huldeblijk aan beschaafde communicatie in het verkeer neem ik graag over.

Wim Daniëls. Ik heb van hem genoten toen hij een boeiend theatercollege gaf over taal, toen ik hem zag optreden als joyeuze presentator tijdens het Onze Taal-congres, en ook toen ik zijn nieuwe boek *Het dorp* las.

Foto: Jaap Reedijk

Mirjam Stolk
tolk Nederlandse Gebarentaal en muziektolk (o.a. bij het Songfestival dit jaar)

Het indienen van de initiatiefwet voor erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. Doven en slechthorenden strijden hier al ruim dertig jaar voor. Nu lijkt er eindelijk een doorbraak te komen.

Hoewel ik het wel interessant vind, heb ik in 2019 nauwelijks boeken of artikelen gelezen over taal. Gebrek aan tijd door snelle ontwikkelingen binnen het werkveld en twee kleine kinderen.

Doventolk is voor mij al jaren het stomste woord. Ik begrijp waarom mensen het gebruiken, maar het moet nu maar eens afgelopen zijn! ;-) Het is 'tolk Nederlandse Gebarentaal'.

Engzaam: je alleen voelen en tegelijkertijd ook wat onrust hebben over het feit dat je moeder er niet is.

Mijn dochter van drie. Ze maakt de mooiste creaties door gebrek aan vocabulaire, of verkeerd uitspreken van woorden. Hilarisch en aandoenlijk tegelijk. *Engzaam* is ook van haar.

Foto: Hedy Vermeer

Gaston Dorren
taaljournalist; winnaar eerste Onze Taal/ANV-taalboekenprijs

De normalisering van de schaamteloze leugen. Zoals die historisch geschoolde mediabespeler die "Ich habe es nicht gewusst" zei, en vervolgens beweerde de historische achtergrond daarvan niet te kennen.

Wiktionary.org, het digitale wiki-woordenboek voor alle talen, dat ik dagelijks gebruik. Er is een grote Nederlandse versie, maar de Franse en vooral de Engelse zijn nog veel uitgebreider.

Brexit. Het woord is onwelluidend en onaangenaam frequent; het proces zelf zadelt onze westerburen op met een scherpe tweespalt, sociaal-economische schade en weerzinwekkende leiders.

Schrödingers brexit, de variant waarbij Noord-Ierland tegelijk wel en niet in de EU blijft. Woordspeling op 'Schrödingers kat', die volgens kwantumtheoretici tegelijk leeft én dood is, afhankelijk van wie er kijkt.

Mathijs Deen, schrijver van *Over oude wegen. Een reis door de geschiedenis van Europa*. Ik heb genoten van zijn soepele, speelse en beeldende zinnen.